

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1985

BRNO 1987

DOKONČENÍ VÝZKUMU "HRÁDKU" U PŘÍBRAMI /okr. Brno-venkov/

Josef Unger, AÚ ČSAV Brno

Na lokalitě, z větší části zničené lomem v Mariánském údolí byl ve dnech 16. - 18. 4. 1985 proveden ve spolupráci s členy vlastivědného kroužku SZKP Rosice archeologický výzkum. Jeho účelem bylo určit půdorys objektu, který byl zachycen již při zjišťovacím výzkumu minulého roku. Podářilo se stanovit půdorys kamenné substrukce o vnějších rozměrech 4,2 x 4,1 m a síle zdiva 0,7 - 1,0 m. V jižní části se zdivo dochovalo poměrně dobře, zato severozápadní roh byl zničen. Zdivo bylo postaveno z místního kamene na hlínu a místy se dochovalo do výšky až 0,4 m. Při výzkumu byly nalezeny kousky malty s jednou stranou vyhlazenou. Zdá se, že malta vyrovnávala korunu kamenné substrukce tak, aby na tomto základu mohla být postavena dřevěná, patrně srubová, stavba. Uvnitř objektu byla zjištěna udusaná podlaha s kousky mazanice. Na podlaze, především v jihovýchodním rohu, byly nalezeny zlomky jedné nádoby. Vně objektu na jižní straně se našly dva nepatrné zlomky z nádob. Menší vkopy jižně i východně objektu zůstaly negativní.

Keramické zlomky nalezené na podlaze uvnitř objektu pocházejí pravděpodobně z jedné nádoby. Tři zlomky jsou z okraje, dva zdobené z vřutě a čtyři zlomky ode dna. Dále bylo objeveno asi čtyřicet, vesměs drobných, nezdobených zlomků ze stěny nádoby. Nádoba byla vyrobena z jemně zrnitého materiálu s ostřivem až do průměru 2 mm se stopami jemné slídy /biotitu/. Nádoba byla vytáčena na rychlorotujícím kruhu, pro což svědčí jak utváření dna, tak i tenkostěnnost /síla zlomku ze stěny 3 mm/. Nádoba měla vejčitý tvar s dosti výraznou vřutí. Okraj byl vně vyhnut a zaoblen. Výzdoba byla provedena rytím, a to tak, že těsně pod hrdlem byly vyryty dva až tři vodorovné žlábků široké 4 mm. Na plecích nádoby byla vyryta jednoduchá vlnice a rýha mnohem užší než předchozí žlábků. Vypálení bylo provedeno v redukčním prostředí bez přístupu vzduchu, a proto je povrch vně i uvnitř černý, na povrchu až leskle černý a místy šedý. Nestejnobarvnost povrchu je dokladem nepřilíš pravidelného režimu v hrnčířské peci. Rozměry nádoby lze rekonstruovat následovně: průměr okraje asi 18 cm, průměr dna asi 14 cm a výšku nádoby lze odhadnout na 12 až 15 cm. Datovat lze tuto nádobu do doby od druhé poloviny 15. stol., ale může být i ze staletí následujících. Ze zlomků nalezených vně objektu je jeden asi pravěký a jeden polévavý je novověký.

Z výzkumu vyplývá, že vzhledem k malému počtu nálezů se nejedná o lokalitu trvale osídlenou. Tato skutečnost, stejně jako i datování keramiky, svědčí proti ztotožnění zkoumané lokality s tvrzí u zaniklé vsi Lhotka, kterou bude třeba hledat na jiném místě. Zdá se, že v strategicky výhodné poloze chráněné příkopem mohl v neklidných dobách 15. - 17. stol. stát strážní objekt. Samozřejmě není vyloučena ani jiná interpretace objektu /lovecká chata, letohrádek atp./.

Beendung der Grabung des "Hausberges" bei Příbram /Bez. Brno-venkov/. Auf der, zum Grossteil durch den Steinbruch vernichteten Lokalität, hat man den Grundriss einer steinernen Substruktion mit den äusseren Ausmassen von 4,2 x 4,1 m und Stärke des Gemäuers von 0,7 - 1,0 m bestimmt. Das aus lokalem Stein auf Lehm errichtete Gemäuer hatte die obere Seite mit Mörtel geebnet und diente als Fundament eines Holzgebäudes. Die im Inneren des Objektes gefundenen Bruchstücke eines Gefässes kann man in die Zeit von der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts datieren, aber es kann auch aus dem darauffolgenden Jahrhundert sein. Von den ausserhalb des Objektes gefundenen Bruchstücken ist eines vielleicht prähistorische und eines neuzeitig. Es handelt sich scheinbar nicht um die Feste zur Dorfwüstung Lhotka, sondern vielleicht um ein Wachtobjekt, oder Überreste einer Jagdhütte, event. eines Lustschlösschens.

POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU ZANIKLÝCH STŘEDOVĚKÝCH HRADŮ V OBLASTI HOSTÝNSKÝCH VRCHŮ /okr. Kroměříž/

Jiří Kohoutek, Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy - Gottwaldov

V roce 1985 pokračovala další etapa výzkumu zaniklých středověkých hradů v severovýchodní části horského pásma Hostýnských vrchů. Pomocí zjišťovacích sondáží byly zkoumány lokality Šaumburk a Obřany.

Hrad Šaumburk /kat. úz. Podhradní Lhota, okr. Kroměříž/ byl zbudován na temeni výrazného vrcholu /kóta 610 m/. Vlastní jádro hradu má tvar téměř pravidelného obdélníka o délce asi 115 m a šířce 32 - 35 m. Od okolního terénu je z jižní strany oddělen mohutným příkopem s vně navršeným valem. Z ostatních stran je jádro hradu obklopeno rozsáhlým parkánem, zbudovaným na terasovitě upraveném svahu. Výzkumem se zjistilo, že hradní jádro mělo patrně pravidelnou vnitřní obvodovou zástavbu, částečně zapuštěnou do svahu. Upravená vrcholová skalní plošina tvořila prostor nádvoří. Výstavbu hradu lze klást přibližně do 70. let 13. století /stavebníkem byl olomoucký biskup Bruno ze Šaumburka/, někdy na počátku, resp. v průběhu 1. poloviny 14. století byl hrad poškozen požárem a nebyl již obnoven v celém rozsahu.

Jeho funkci zřejmě převzal nový hrad, zbudovaný na nižším vrcholu severním směrem ve vzdálenosti asi 500 m od původní lokality, nazývaný někdy také jako Bašta nebo Zubříč. Má přibližně oválný půdorys

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : A. Krechlerová
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné